

Тема: Цілющі лікарські рослини. Охорона рослин.

Мета: Узагальнити і поглибити уявлення вихованців про цілющі властивості лікарських рослин; ознайомити з "Червоною книгою України" та деякими рослинами, занесених до неї; навчити спостерігати за природою, виховувати дбайливе ставлення до природи.

Тип заняття: Комбіноване.

Обладнання: Овочі: гарбуз, капуста, морква, буряк, цибуля, часник, петрушка, плоди калини, засушені лікарські рослини; таблиці із зображенням лікарських рослин.

Хід заняття

I. Організаційна хвилинка.

II. Засвоєння нового матеріалу.

Повідомлення змісту і мети заняття.

Нема кращої країни ніж наша Україна. Люблю землю її родючу, стихію Чорного моря. Любимо її веселі доли і зелені верховини Карпат, що сягають зірок, розлогі ниви і зажурені діброви, тихі озера, бистрі ріки, міста та села в квітучих вінках садів, мову і пісні, що споконвіку живуть у серці її народу.

Любимо тебе, Україно, наш тихий земний рай.

Сьогодні ми поїдемо з вами екологічним експресом і ближче ознайомимось з красою нашої рідної землі України. Нас чекає довга і цікава подорож. Тому сідайте зручніше. Готові? Отож, рушаймо.

III. Актуалізація опорних знань.

Отже, станція перша – *Літературна*. Шуміли над Україною війни князів, постійні напади татаро-монголів, які спустошували землю, вбивали людей, грабували, забирали в полон. Згадка про ті страшні часи залишилась навіки у легендах і переказах нашого народу.

Легенда "Татарське зілля" (аір болотяний).

Жили колись в одному селі брат і сестра. Батьки їх вмерли, а вони самі собі господарювали і нікому нічого поганого не робили. Одного разу, коли брат орав у полі, на село напали татари. Вони пограбували людей, а сестру разом з багатьма іншими забрали в полон. Прийшов брат додому і не застав сестри. Тоді кинувся наздоганяти, щоб відбити її в них. А татари саме посідали в лісі полуднувати. Далеко спереду поставили варту. От той парубок і попався їм у руки. Привели вони його до головного, а той хотів його одразу вбити, але вирішив спочатку посміятися з бідного парубка. Каже йому, якщо він переможе їх силача, то віддасть сестру і відпустить їх живих додому. А якщо ні, то вб'ють обох. "Всеодно помирати!" – думає він. От почався бій. Виступає той татарин, сильний, як бик. Взяли вони шаблі і почали битися. Зразу татарин ніби перемагав. Але брат і сестра так стояли один за одного, що не перемогти не можна було парубкові. І таки вбив він татарина. Головний відпустив брата і сестру, як і пообіцяв. А на тому місці, де був вбитий татарин, вирросло зілля, яке в нас татарським називається.

Багато живе легенд та переказів про рослини, які стали символічними: калина – символ дівочої краси і вроди; едельвейс – ніжності та кохання; барвінок – вічності та вічної пам'яті.

IV. Розповідь про різноманітність рослин, їх неоціненне значення.

Наступна зупинка нашого експресу – *Зелена аптека*.

Куди б ми не пішли – чи то до лісу, чи на луки, поле, скрізь нас привітно зустрічають усмішки рідної землі – чарівні квіти. За формою вони дуже різноманітні, а за багатством барв, то здається веселка кольорів виграє на сонці серед зеленої трави і листя. А що нам відомо про квіти наших лісів, лук, полів? Мабуть, не так вже і багато. А про них варто знати більше. Останнім часом відкрито багато лікувальних властивостей рослин. Лікарські рослини є тим місточком між людиною і природою, тією рятівною соломинкою, за яку хапається хворий.

Квіти ми можемо збирати весною, влітку, восени. А яка пора року зараз? Зима. Ось Настя розповість нам віршик про зиму.

Навкруги казкові шати,
Сиве плетиво гілок,
Спробуй зразу відгадати
Де тут в'яз, а де дубок,
Де калина, де шипшина,
Де черешенька мала?
Все зима заपोщила,
Запустила, замела.

Та хоч зима й заколисала всі рослини, люди завчасно назбирали різних трав, висушили їх і використовують для лікування. Під час короткої зупинки ми не можемо розповісти про всі лікарські трави. Пропонуємо вашій увазі деякі з них.

Горицвіт весняний (адоніс).

Адоніс був юнаком надзвичайної краси, якого дуже любила Афродіта. Та під час одного полювання він загинув від ран, заподіяних диким кабаном. Афродіта була у відчаї. І на місці, де пролилась кров прекрасного юнака, виросла квітка надзвичайної краси. Назвали цю квітку Адоніс, або ще називають її горицвіт. Росте ця квітка у горах та на високих пагорбах. Коли навесні ця квітка зацвітає, здається, що трав'янисті пагорби загораються золотим сяйвом. Саме тому її назвали горицвітом. З неї виготовляють серцеві ліки.

V. Дидактична гра "Впізнай рослину".

Ось тут на столі є ще різні лікарські рослини. Давайте згадаємо, що ми знаємо з попередніх занять.

Калина – чаєм з квітів лікують простуду, гарячку. Сік свіжих ягід з медом п'ють теж від простуди.

Звіробій – трава від 99 хвороб (найголовніша лікарська рослина з усіх відомих). Дуже корисна олія, яка рятує від сильних опіків. Добре допомагає при грипі, ангіні. Лікує розлади шлунку. Корисний, коли болить голова.

Ромашка – промивають різні рани, полощуть горло, п'ють чай, якщо болить живіт.

Шипшина – її плоди дуже багаті на вітаміни. Вживають відвари, чай при всіх важких хворобах. Дуже корисний чай з пелюсток.

Полин гіркий – чай для апетиту. Сік цієї трави зупиняє кровотечу, заживляє рани, вгамовує біль.

Череда – у відварі купають дітей.

В нашій колекції не тільки різні лікарські трави, а й овочі, які ми добре знаємо і часто вживаємо у їжу. Давайте послухаємо, чим вони корисні.

Морква – це комора вітамінів. Лікує малокрів'я, рани, нирки, печінку, шлунок.

Цибуля – лікує всі хвороби. Її їдять, щоб не захворіти грипом, щоб зберегти зуби, підвищити апетит, покращити зір, укріпити волосся, вивести бородавки. Цибулю використовують як приправу до овочевих і м'ясних страв.

Часник – як і цибулю використовують в салати, як приправу до овочевих і м'ясних страв. Хто їсть часник, той не буде хворіти. Буде мати хороший апетит, здорове серце, людина не буде відчувати втоми.

Гарбуз – поживна і лікарська рослина. Багата на вітаміни і мінеральні речовини. З нього готують каші, салати, супи, пюре. Гарбуз лікує нирки, печінку, серце, опіки.

Буряк – використовують для приготування борщів, вінегретів, маринадів, салатів. Багатий вітамінами. Буряк лікує ожиріння, серце, нирки, малокрів'я, зубний біль, нежить.

Капуста – зберігає молодість. З неї роблять салати, борщі, супи, тушкують. Хто буде їсти капусту, той буде завжди здоровий, красивий. Лікує багато різних хвороб.

Петрушка – дуже корисна. В її зелених листочках вітаміну С більше в 5 разів, ніж в лимонах і апельсинах. Також в зелені петрушки багато інших вітамінів. Лікарі рекомендують вживати корінь петрушки при захворюванні печінки.

VI. Фізкультхвилинка.

Прямуємо до наступної станції. Послухавши віршик, спробуйте здогадатись, яка наступна станція.

Природа нам – як рідний дім,
Вона усім як мати.
Щоб лад завжди був в домі тім
Про це нам треба дбати.

Зупиняємось на станції "**Червона книга**".

Розповідь про охорону рослин.

Прозоре чисте повітря, блакитні ріки, озера, джерела, зелені ліси, багата квітуча земля, – усе це неоціненне національне багатство. У наші дні охорона природи стала дуже важливою справою. Нерозумне ставлення до рослин і тварин призводить до зникнення їх з лиця Землі.

Ті види тварин і рослин, які перебувають на межі вимирання, занесені до "Червоної книги України". Ось деякі з них: горицвіт весняний, підсніжник звичайний, медунка, латаття біле, конвалія, сон-трава, первоцвіт лікарський, дзвоник широколистий.

Що означає берегти природу?

Давайте ж берегти неньку-природу і примножувати її.

VII. Повторення вивченого матеріалу.

Ми наближаємось до загадкової станції – *Народні прикмети.*

Але щоб наш експрес зупинився, ми повинні пригадати загадки про зиму.

Прийшла до нас бабуся
У білому кожусі,
Поля причепурила,
Пухнастим снігом вкрила.

(Зима)

Ліг на землю вранці
Ковдрою пухнастою,
Виграє на сонці
Ниткою сріблястою.

(Сніг)

Впаде з неба – не розіб'ється,
Впаде у воду – розпливеться.

(Сніжинка)

З покоління в покоління передавались спостереження про зв'язки різних явищ природи. На низку пам'яті нанизувалися народні прикмети, що допомагали завбачувати погоду.

Давайте пригадаємо прикмети, пов'язані із зимовими спостереженнями.

1. Місяць на небі яскравий – до ясної погоди, блідий і ледь покритий туманом – на сніг.

2. Якщо вдень падає сніг, але під вечір притих – погода покращає.

3. Який перший день грудня, така й уся зима буде.

4. Чистий блакитний колір неба взимку – ознака стійкої ясної погоди.

5. Синиці починають зранку пищать – буде мороз, а ховатися під дах – на хуртовину.

6. Яка зима, таке й літо.

7. Якщо січень мокрий та з відлигами – чекай холодного літа.

8. Ворони розкаркалися – на мороз, а влаштували в небі хоровод – на сніг.

9. Зима морозна з великим снігом – гарний врожай хліба.

Давайте пригадаємо, яке свято було 19 січня – Водохреще. А які прикмети пов'язані з цим святом.

1. Якщо похмуро – хліба буде вдосталь.
2. Йде лапятий сніг на врожай.
3. Якщо зоряна ніч – вродять горіхи і ягоди.

І ще багато-багато прикмет є в скарбниці народної пам'яті. Ми повинні їх збирати та примножувати.

VIII. Підсумок заняття.

Ось і закінчилась наша подорож! Ми знайомилися з цікавими лікарськими рослинами, пригадали прикмети, більше дізналися про властивості відомих нам овочів. Побачили, яка багата наша матінка-природа, ближче познайомились з красою нашої рідної землі – України. Познайомились з "Червоною книгою України".

Україно – рідний край!
Поле, річка, синій гай,
Любо стежкою іти,
Тут живемо я і ти

IX. Домашнє завдання.

Підготувати цікаву розповідь про будь-яку рослину.